

החבלה האחרונה במסגרת 'המאבק הצמוד'

במקביל לדעיכת המאבק על הסיפונים מאז פרשת ה'אקסודוס' נצפתה ירידה דראסטית במבצעי החבלה כנגד אניות הגירוש ולמעשה הם פסקו כליל. 'אמפייר לייף גארד' עוד נפגעה בסוף יולי עקב פעולה שתוכננה זמן רב קודם לכן ואחריה כמעט ונפגעה 'אמפייר רייול' בנמל המבורג, חבלה זו נסתיימה אך בנס ללא נפגעים.¹ כשעגנו אניות הגירוש בנמל פורט דה בוק וכשהחלו שמועות על כך שיעד הספינות הוא נמל המבורג בגרמניה החליטו אנשי הפלי"ם בצרפת בפיקודו של ניסן לווייתן לבצע פעולת חבלה, אנשי הפלי"ם לא ביקשו אישור ואף לא עדכנו את אנשי המוסד, הם הסתמכו על סעיף בקובץ 'הוראות למלווים' לפיו אניית גירוש היא יעד מובהק לפעולת חבלה ופעולה כזו איננה נדרשת לאישור נוסף.² לווייתן השיג את החומרים הדרושים ונתן אותם בידי שאול ביבר שהעבירם לאנייה באמצעות ילדה (מעפילה) בשם מרגה. לחומרים צורף גם פתק הנחיות למיכה פרלסון.

פרלסון חשב תחילה לחבל באחת מאניות הצי שליוו את השיירה אך פעולה זו לא הסתייעה בעיקר בשל השמירה הקפדנית שהציבו הבריטים על האניות ובסביבתן, סירות משמר סיירו ללא הרף סביב אניות הצי והטילו מטעני עומק נגד אדם בכל מספר דקות, אימת צוללי הפלי"ם הייתה על ספינות הצי גם כשעגנו בצרפת ואפילו בנמל גיברלטר.³ כיוון שכך החליט פרי לבצע את החבלה באניית הגירוש עצמה כפי שנעשה מספר פעמים קודם לכן ועל פי קובץ ה'הנחיות למלווים'.

כל מפקד ספינת מעפילים יתאמץ להוציא מכלל פעולה, ולו לזמן מה, את אניית הגירוש הבריטית. רצוי איפוא שבין הראשונים שיועברו לאניית הגירוש ימצאו כמה חבלנים שישאו עמם כמות קטנה של חומר נפץ. עליהם להגיע אל קרקעית הספינה או אל תא המכונות ולחבל בהם בזהירות, חבלה זעירה, לבל יגרם אסון, כאשר אירע ב"פאטרייה", אולם אשר יהא בה לעכב את הפלגת אניית הגירוש לקפריסין ולו רק

*למספר ימים.*⁴

¹ על לייף גרד ראו לעיל

² הוראות למלווים סעיף ד'

³ מיכה פרי סיפור המעשה עמ' 413

⁴ לצטט הסעיף הרלוונטי

במוקש שהכין פרלסון היו שני עפרונות השהייה, האחד גלוי והשני מוסתר. לקראת ההגעה להמבורג פרץ מיכה פרלסון מעבר אל שיפולי האנייה והמתין לשלב הבא, כשהגיעה האנייה לנמל המבורג ביקש פרלסון מהמעפילים לרדת מהאנייה ללא מאבקים, זו הייתה בקשה חריגה, לא כך נהגו בשתי אניות הגירוש האחרות אך המעפילים פעלו כבקשתו. כשהיו רוב המעפילים מחוץ לאנייה ירד אל השיפולים, הפעיל את שני הנפצים והטמין את הפצצה, אחר כך מיהר להשתלב בין אחרוני המעפילים שירדו מהאנייה. הבריטים חשדו בירידתם המזורזת והשקטה של המעפילים וערכו חיפש נרחב באנייה, הם איתרו את המטען, ניטרלו את עפרון ההשהייה הגלוי והתכוונו לזמן מסיבת עיתונאים ולהציג את המוקש. הבריטים היו זקוקים לכל נקודת זכות מצדה של התקשורת שכן מאזנם אחרי גירוש ניצולי השואה לגרמניה הייה שלילי ביותר.

הפצצה התפוצצה באזור צבאי בנמל שעות ספורות לפני כינוסה של מסיבת העיתונאים, שמשות רבות בסביבה נופצו אך איש לא נפגע.⁵ יושב ראש הסוכנות היהודית דוד בן-גוריון רתח מזעם. ההישג המדיני והתדמיתי שהביאה פרשת 'אקסודוס' נפגם. בן-גוריון הורה את שאול אביגור ראש המוסד להעמיד לדין את פרלסון וזה נשפט בערכאה מאולתרת וננזף. לבן-גוריון דווח כי פרלסון נשפט על פי הוראתו.

זו הייתה פעולת החבלה האחרונה במסגרת ה'מאבק הצמוד'. ולמעשה החל מקיץ 1947 היו מעשי התקיפה של בסיסים וחייילים בריטים נחלתם של ארגוני הפורשים בלבד וזאת במסגרת ה'מאבק הרצוף'. מאז החלטת עצרת האו"ם בכ"ט בנובמבר המשיכו ארגוני הפורשים לפגוע בבריטים ולהסב להם אבדות אך ההגנה הציונית התכחשה לאירועים והוקיעה את מבצעה, בהנהגה התאמצו לשפר את היחסים עם הבריטים והאמריקאים כדי להבטיח את מימושה המלא של החלטת עצרת האו"ם.

⁵ הארץ, יום רביעי, ספטמבר 10, 1947, מדור; Front page, עמוד 1